

VERZORGING EN KWEK VAN DE ROSY-BOA, *LICHANURA*
TRIVIRGATA ROSEOFUSCA (COPE, 1861).

Door: J. van der Pols, Gildstraat 190, 3572 EW
Utrecht.

Inhoud: Inleiding - Verspreiding - Systematiek -
Etymologie - Aanschaf - Terrarium - Ver-
zorging - Paringen/Zwangerschap - De Jon-
gen - Naschrift - Literatuur.

INLEIDING

Lichanura trivirgata roseofusca is een kleinblij-
vende vertegenwoordiger van de familie *Boidae*.
Volwassen wijfjes kunnen een lengte bereiken van
maximaal 105 cm (Switak, 1981).
De slang is zowel 's nachts als overdag actief. De
meeste exemplaren wennen vrij snel aan het leven
in gevangenschap. Deze eigenschappen, alsmede het
tamme karakter, maakt deze soort tot een geschikt
terrariumdier.

VERSPREIDING

Het verspreidingsgebied van *Lichanura trivirgata*
roseofusca strekt zich uit van de zuidelijke kust-
regionen van Californië tot noordelijk Baja Cali-
fornia (Mexico). Het oostelijke gedeelte van het
verspreidingsgebied van *Lichanura trivirgata ro-*
seofusca overlapt op sommige plaatsen het weste-
lijk verspreidingsgebied van de ondersoort *Licha-*
nura trivirgata gracia. Hier komen tussenvormen
van beide ondersoorten voor (Klauber, 1933).
Lichanura trivirgata roseofusca komt tot op een
hoogte van 1500 meter voor (Wright & Wright,
1957).

SYSTEMATIEK

De beschubbing van *Lichanura trivirgata roseofusca* is als volgt: Dorsalen 33-45; ventralen 218-232; subcaudalen 39-49.

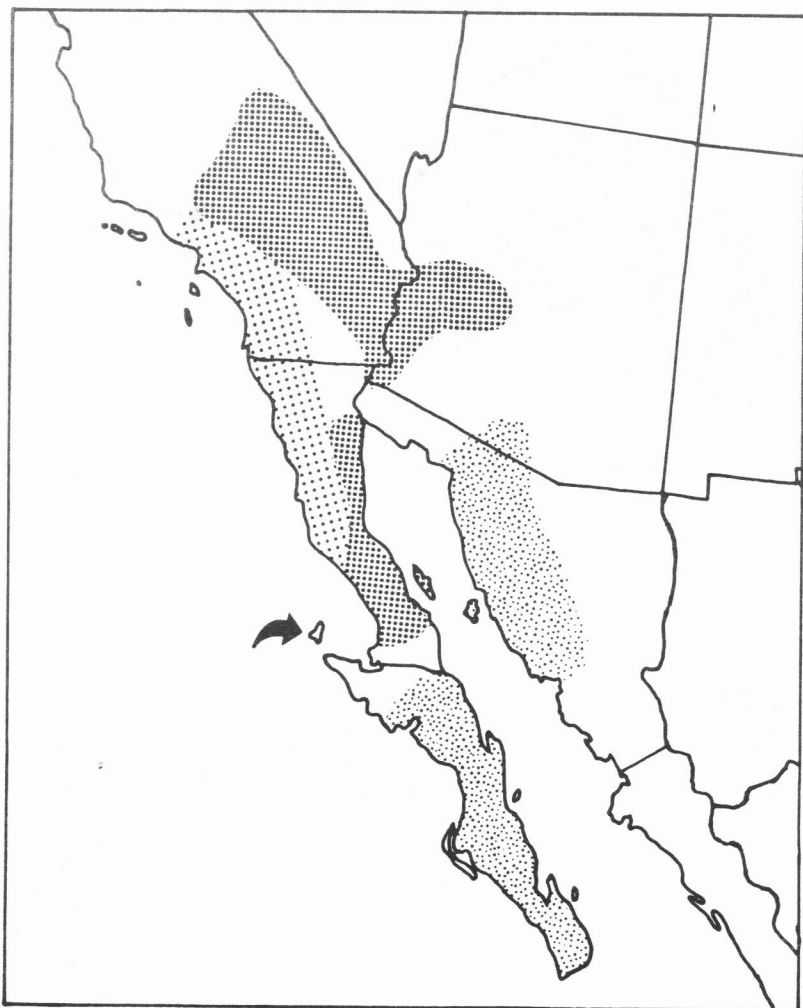
De soort *Lichanura trivirgata* telt tegenwoordig vier ondersoorten: *Lichanura trivirgata trivirgata* (Cope, 1861), *Lichanura trivirgata gracia* (Klauber, 1931), *Lichanura trivirgata roseofusca* (Cope, 1868) en *Lichanura trivirgata bostici* (Ottley, 1978). De laatstgenoemde ondersoort komt voor op Cedros Island (zie verspreidingskaart). De laatste jaren verschijnen er op verschillende Amerikaanse prijslijsten de namen van twee nieuwe ondersoorten van *Lichanura trivirgata* namelijk *Lichanura trivirgata intermedia* en *Lichanura trivirgata myriolepis*. De eerst genoemde 'ondersoort' is een tussenform van *Lichanura trivirgata trivirgata* en *Lichanura trivirgata myriolepis* en is derhalve niet als valide ondersoort te handhaven (Bartlett, 1986). Wat betreft *Lichanura trivirgata myriolepis*: hoewel er nog geen officiële beschrijving van deze nieuwe ondersoort is verschenen, zijn de verschillen waarschijnlijk groot en konstant genoeg om hem als een nieuwe ondersoort te beschouwen (Ottley, in Bartlett, 1986).

Het genus *Lichanura* vormt met de genera *Charina*, *Eryx* en *Congaliophis* een aparte subfamilie binnen de familie *Boidae* (McDowell, 1979).

ETYMOLOGIE

Lichanura is afgeleid van twee Griekse woorden: lichanos (wijsvinger) en oura (staart). De naam trivirgata is een samengesteld woord uit het Latijn en betekent drie strepen.

AANSCHAF

-
Lichanura trivirgata trivirgata
-
Lichanura trivirgata roseofusca
-
Lichanura trivirgata gracia
-
Lichanura trivirgata bostici

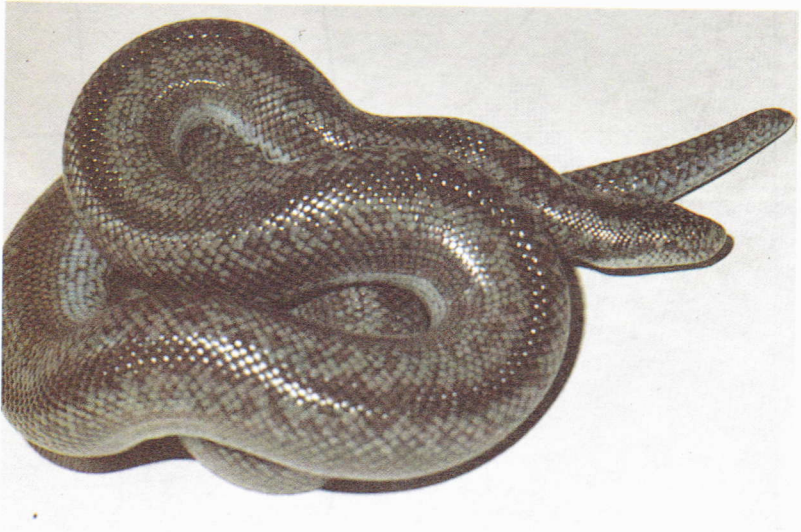

Fig. 1. *Lichanura trivirgata roseofusca*. Foto:
J. van der Pols.

Fig. 2. *Lichanura trivirgata roseofusca*, juv.
Foto: J. van der Pols.

Op 24 december 1982 kwam ik in het bezit van een wijfje *Lichanura trivirgata roseofusca*. Op dat moment had ze een lengte van ongeveer 75 cm en een gewicht van 250 g. Anderhalf jaar later was ze 150 g in gewicht toegenomen. Haar lengtegroei leek evenwel nagenoeg stil te staan. Volgens Mazzarella (1974) groeit een volwassen *Lichanura trivirgata roseofusca* nog maar nauwelijks in lengte. Op 8 juli 1983 kreeg ik een mannetje *Lichanura trivirgata roseofusca*. Ook dit dier had bij aankomst een lengte van ongeveer 75 cm, doch met een gewicht van 190 g beduidend minder fors als het wijfje. Geslachtsonderscheid is bij *Lichanura trivirgata* in het algemeen makkelijk te herkennen aan de duidelijk aanwezige rudimentaire sporen bij de mannetjes. Deze ontbreken vrijwel bij de wijfjes. Beide slangen waren afkomstig uit de directe omgeving van San Diego. Exemplaren uit dit gebied zijn te herkennen aan hun zilveren tot blauwgrijze grondkleur met drie duidelijk zichtbare onregelmatig gevormde donkerbruine lengtestrepen. In Amerika wordt dit type ook wel 'Borrego rosy boa' genoemd vanwege zijn voor dit gebied karakteristieke uiterlijk. Exemplaren die dichter bij de kust voorkomen hebben een minder duidelijke tekening en een donkerder grondkleur.

TERRARIUM

De slangen zijn gehuisvest in aparte terraria. De afmetingen voor beide terraria zijn: 60x30x36 cm (lxbxh). De inrichting is voor beide terraria gelijk en bestaat uit enkele korte stevige takken en twee uitneembare ligplanken. Als substraat wordt een mengsel van krantenknipsels en houtkrullen gebruikt. Op de terrariumbodem staat een bloempot, die als schuilplaats dient. Op één van de ligplanken staat een klein drinkbakje waaruit de dieren overigens weinig drinken. De verlichting bestaat

uit een 15 Watt gloeilamp. Twee gaatjesstrippen, bevestigd aan de boven en onderkant aan het voorfront van het terrarium, zorgen voor ventilatie. De temperatuur schommelt tussen de 23⁰C 's nachts en 30⁰C overdag. Onder de gloeilamp loopt de temperatuur op tot ongeveer 33⁰C.

VERZORGING

De verzorging van *Lichanura trivirgata roseofusca* geeft over het algemeen weinig problemen. Het zijn nieuwsgierige slangen die zelden bijten.

Het aangeboden voedsel bestaat uit nest- tot halfwas muizen en jonge ratjes tot een gewicht van 20 g. Het voeren van relatief grote prooidieren heeft nogal eens tot gevolg dat deze na enkele dagen gedeeltelijk verteerd uitgebraakt worden.

De wijfjes zijn doorgaans grotere eters dan de mannetjes. Ik denk, dat het beter is de mannetjes 'kort' te houden, daar te veel voeren kan leiden tot vervetting en lethargie.

PARINGEN/ZWANGERSCHAP

Om *Lichanura trivirgata roseofusca* tot voortplanting te brengen is het noodzakelijk ze enige maanden koel te houden (Switak, 1981). Begin december bracht ik beide dieren onder in twee dozen waarin enkele gaatjes waren geprikt voor ventilatie.

Eénmaal in de veertien dagen werd gedurende een etmaal een klein drinkbakje bij de slangen gezet. De dozen werden op een koele plaats gezet waar de temperatuur schommelde van 12⁰C tot 15⁰C.

Begin februari plaatste ik beide slangen weer terug in hun terraria. Rond deze zelfde periode werd de daglichtcyclus in enkele weken verlengd van 8 tot 16 uur.

Op 3 mei zette ik het mannetje bij het wijfje.

Hierop volgden meteen, zeer fanatiek, paarpogingen van het mannetje. Dit hield weken achtereen aan en vond zowel 's nachts als overdag plaats. Slechts éénmaal heb ik een paring kunnen konstateren en wel op 28 mei. Toch zullen er vermoedelijk ongezien meerdere paringen hebben plaatsgevonden. Medio juni werd het mannetje weer in zijn eigen terrarium ondergebracht. Vanaf juli begon het wijfje zichtbaar dikker te worden. De zwelling begon halverwege haar lichaam en eindigde ongeveer 7 cm voor de cloaca. Voedsel werd tijdens de gehele dracht geaksepteed, doch uitsluitend onbehaarde muisjes. Grotere prooidieren werden wel gewurgd, maar niet gegeten. Tijdens de dracht veranderde haar gedragspatroon nauwelijks. Ze bleef normaal actief. Hooguit bleef ze 's morgens wat langer onder de gloeilamp liggen. Er zijn ook gevallen bekend van wijfjes van *Lichanura trivirgata roseofusca* die zich tijdens de dracht oprodren in een tulbandachtige positie die sterk doet denken aan broedende Pythonwijfjes (Kurfess, 1967).

DE JONGEN

Op 29 september 1984 wierp het wijfje vier jongen. Toen ik haar aantrof was ze nog aan het napersen. De jongen bevonden zich nog in hun vliezen waaruit ze zich na enkele minuten bevrijdden. Ik plaatste ieder jong in een apart macrolon bakje. Elk van de bakjes werd voorzien van een waterbakje en een klein kartonnen schuildoosje. De jongen waren met een lengte van ongeveer 35 cm en een gewicht van gemiddeld 30 g relatief groot in vergelijking tot volwassen dieren. In tegenstelling tot de ouderdieren waren de jongen zéér agressief en beten naar alles wat in hun omgeving bewoog. Dit gedrag verdween na verloop van tijd. Van 4 oktober tot 8 oktober vervelden de jongen. Drie van de vier jongen aten reeds voor hun ver-

velling nestmuizen. Het vierde jong at enkele dagen na zijn vervelling voor het eerst een nestmuis. Drie jongen verkocht ik aan andere liefhebbers. Eén jong, een mannetje, behield ik zelf. Dit jong ontwikkelt zich goed. Tien maanden na zijn geboorte had hij een gewicht van 130 g.

NASCHRIFT

Ook in 1985 wierp het wijfje jongen. Ditmaal waren het er vijf. Ik denk dat gezonde wijfjes van *Lichanura trivirgata roseofusca* zonder bezwaar elk jaar jongen kunnen krijgen. Na de bevalling eten de wijfjes zo goed dat ze binnen enkele maanden weer op hun oude gewichtsniveau zijn.

LITERATUUR

- Bartlett, R.D., 1986. An incidental interest in '*intermedia*'. Notes from Noah, Vol. 13 (5): 3-6.
- Cope, E.D., 1861. Contributions to the ophiology of Lower California, Mexico and Central America. Proc. Acad. Natur. Sci. Philadelphia. Vol. 13: 292-306.
- , 1868. Observations on some specimens of Vertebrata presented by Wm. M. Gabb, of San Francisco, which were procured by him in western Nevada and the northern part of Lower California. Proc. Acad. Natur. Sci. Philadelphia. Vol. 20: 2.
- Gorman, George C., 1965. The distribution of *Lichanura trivirgata* and the status of the species. Herpetologica, Vol. 21 (4): 283-287.
- Klauber, L.M., 1933. Notes on *Lichanura*. Copeia, No. 4: 214-215.

- Kurfess, John F., 1967. Mating, gestation, and growth rate in *Lichanura r. roseofesca*. Copeia, 1967 (2): 477-479.
- Mazzarella, Daral, 1974. Growth rate of *Lichanura r. roseofusca* in captivity. Bull. Maryland Herpetol. Soc., Vol. 10 (4): 115-117.
- McDowell, Samuel B., 1979. A catalogue of the snakes of New Guinea and the Solomons, with special reference to those in the Bernice P. Bishop Museum. Part III. *Boinae* and *Acrochordoidea* (*Reptilia, Serpentes*). J. Herpetol., Vol. 13 (1): 1-92.
- Ottley, John R., 1978. A new subspecies of the snake *Lichanura trivirgata* from Cedros Island, Mexico. Great Basin Natur., Vol. 38 (4): 411-416.
- , 1986. In: Bartlett, R.D.: An incidental interest in '*intermedia*'. Notes from Noah, Vol. 13 (5): 3-6.
- Switak, Karl H., 1981. Leben in der Wüste - die Rosenboas der Gattung *Lichanura* Cope, 1861. Das Aquarium, No. 143: 259-264.
- Wright, A.H. & A.A. Wright, 1957. Handbook of snakes of the United States and Canada. Comstock Publ. Assoc., Ithaca, New York. Vol. 1 + 2: i-xxvii, 1-1105.